

penselstrøg er til tider alt for fanatisk marxistisk og/eller feministisk. En vis afbalancerethed i denne sammenhæng, synes anmelderen, skylder man sine læsere, og det er da også lykkedes for de andre forfattere.

Ellers synes jeg bestemt også, at en tematisk gennemgang af 100 års skolehistorie er så langt at foretrække for Joakim Larsens linje.

Gerda Bonderup

Kolding i det tyvende århundrede indtil kommunesammenlægningerne i 1970, III (Vejle amts historiske samfund 1982), 368 s.

Med dette bind afsluttes den nye fremstilling af Koldings historie (Se Historie XIV, 2, 377). Bogen er en naturlig fortsættelse af de foregående bind og ligesom disse tematisk opbygget. Her behandles byens styre, dagspressen, to arbejds giverforeninger og til slut kulturlivet.

Hvert afsnit har fået sin forfatter, hvorfor det er blevet selvstændige tematiske afhandlinger, der her lægges frem. De er i sig selv interessante og detaljerede, men det betyder på den anden side, at det bliver svært for læseren at få styr på byens bredere udviklingshistorie. Man kunne derfor nok ønske, at det store arbejde med Koldings historie måtte afsluttes med en samlet kortfattet byhistorie, forfattet af en person.

Henrik Fode

Søens folk. Beretninger fra århundredskiftet. Udg. af Ole Højrup. 1985. *Bd. 1. skibsdreng og letmatros*, 230 s. *Bd. 2. Sejlskibsmatros og tømmermand*. 238 s. (Nationalmuseet, 1985). Pris pr. bind i abonnement 328,00 kr.

Med de udsendte to bind påbegynder Nationalmuseet en ny stor udgivelsesserie i forlængelse af serien om livet på og omkring herregårdene. Også denne række er planlagt til 8 bind, der skal følge med to bind om året og dermed en forventet afslutning i 1988.

Serien er opdelt efter de besætningskategorier, man finder om bord. Der indledes i bunden af hierarkiet med skibsdrengen og slutes af med et bind om dampskibskaptajnen. Bøgerne er opbygget på grundlag af det omfattende materiale, der findes hos NEU (Nationalmuseets Etnologiske Undersøgelser). Også billederne er for hovedpartens vedkommende hentet herfra, men dog suppleret med materiale fra Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg.

Formålet med serien er ikke traditionel søfartshistorie, men at følge livet om bord, sådan som de forskellige besætningskategorier oplevede det. Udgiveren har ladet beretterne selv fortælle, idet han har fundet, at denne metode, rigtigt brugt, er et rigt kildemateriale. Problematisk er det dog, om alt kan stå til troende, ligesom læseren ikke kan se i hvilket omfang, der er blevet redigeret eller styret i interviewfasen.

Det, der lægges frem, er imidlertid dejlig, ligefrem læsning. Hertil kommer, at udgivelsen udstyrmæssigt er meget fornem. I stort format og overdådigt forsynet med billeder. De er velvalgt, teknisk fine, hvilket igen må betyde, at redaktionen har haft et stort materiale at vælge imellem. Men det betyder igen – ligesom det var tilfældet med de bragte beretninger, at der kan sættes et spørgsmålstegn ved det repræsentative.

Et er imidlertid givet; det må kræve en stram redaktion for at undgå oplagte gentagelser fra bind til bind – den ydre ramme, skibet og dets bevægelser rundt i verden – var jo den samme for dæksdreng som for kaptaja. Det bliver

derfor interessant at se de følgende bind.

Henrik Fode

Grethe Zahle: *Maleren Peter Hansen. Hans liv og arbejde.* (Gyldendal, 1984). 259 s., ill.

Der har altid været tradition for at lade en kunstners død følge af en bogudgivelse, som en hyldest til ham og hans værk. Dansk kunsthistorie er stadigvæk temmelig afhængig af den slags, i bogstaveligste forstand, vægtige kunstnermonografier, som er fulde af god vilje og mangelfulde på relevante informationer og saglighed. Et første blik på Grethe Zahles store bog gav mig derfor en mistanke om, at det drejede sig om en sådan hyldest, udgivet med 50 års forsinkelse. Men bogen er ikke en hyldest. Det er en kærlighedserklæring.

Fyensmaleren Peter Hansen er nok ikke en maler, som rummer en umiddelbar appel for ret mange til at kaste sig ud i en større, kunsthistorisk kraftanstrengelse. Han er fortrinsvis velbehandlet. Han malede gode billeder, som på ingen måde revolutionerede dansk malerkunst. Hans kunstnersjæl var ikke en malstrøm af sønderlidende skabertrang og ødelæggende konflikter. Han var faktisk en glad mand, trofast ægtemand og kærlig fader. Han levede stilfærdigt, omgivet af gode venner. Producerede støt og uden at lade sig anfægte af anmeldere og kritikken og døde fredeligt, omgivet af sin familie. Den slags kunsthistorie er svær at skrive i dag.

Peter Hansens billeder er pæredanske. Hans produktion består fortrinsvis af landskabsbilleder, skildringer af livet på landet og af livet i familien. Han var impressionist i den forstand, at han lod lyset og farverne bestemme opbygningen af billedet. Men han var primært Fyensmaler med alt, hvad dette indebærer.

Grethe Zahle giver sig god tid. Hun beskriver grundigt alle etaper i Peter Hansens liv. Hun inddrager et usædvanligt stort antal breve, som ikke tidligere har været publiceret, og med dem, og gennem dem, illustrerer hun hans udvikling som kunstner. Et stort billedmateriale gør det muligt at følge tråden ret nøje.

Hendes forhold til Peter Hansens malerier er spændende. Hun har ingen hæmmende fagmæssig distance og reservation til emnet, hun vurderer dem ikke på baggrund af modernismen eller hvad der i øvrigt fulgte efter, placerer dem ikke engang i forholdet til kunstnerkollegernes. Og alligevel er dette spændende kunsthistorie.

Hun skildrer malerierne på deres egne præmisser. Hun er meget dygtig til at formidle, hvad hun ser. Farver, lys, teknik, motivvalg. Der er ikke noget, der undslipper hendes blik. Der er ingen tvivl om, at Peter Hansens mange skildringer af sine børn, Bimse og Lysse kaldet, har en speciel betydning for den kvindelige forfatter. I sin behandling af disse barneportrætter skriver Grethe Zahle faktisk litteratur.

Jeg indrømmer, at Peter Hansen ikke hører til de kunstnere, jeg har brugt mest tid på. Det vil jeg råde bod på. Specielt vil jeg gå en ekstra gang forbi, når det er Bimse eller Lysse, der har siddet model. Godt gjort, Grethe Zahle.

Wivan Munk-Jørgensen

Kjeld Philip: *Dengang i Pilestræde. Et miljø fra 20'erne.* (Gyldendal 1985), 185 s., 188,- kr.

Da de små detailforretninger endnu prægede byerne, kunne brokvartererne i København opdeles i mange små